NN 105/2021 (28.9.2021.), Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-1991/2020 od 13. srpnja 2021.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1859

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Krunoslav Golubić iz Velike Gorice, kojeg zastupa Anto Pecirep, odvjetnik u Zagrebu, na sjednici održanoj 13. srpnja 2021. donio je

RJEŠENJE

I. Ustavna tužba se odbacuje.

II. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Podnositelj je podnio ustavnu tužbu u povodu rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Revd 37/2020-2 od 3. ožujka 2020., kojim je odbačen njegov prijedlog za dopuštenje revizije protiv presude Županijskog suda u Velikoj Gorici broj: Gž R-31/2018-4 od 18. rujna 2019., pozivom na članak 385.a Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine« broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01. – članak 50. Zakona o arbitraži, 117/03., 88/05. – članak 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, 2/07. – odluka USRH broj: U-I-1569/2004 i dr., 84/08., 96/08. – odluka USRH broj: U-I-1569/2004 i dr., 123/08. – ispravak, 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 28/13. – članak 145. Zakona o sudovima, 89/14. – odluka USRH broj: U-I-885/2013 i 70/19.; u daljnjem tekstu: ZPP:53/91-70/19).

2. Podnositelj smatra da su mu osporenim rješenjem Vrhovnog suda povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2., 29. stavkom 1., 48. stavkom 1., 56. i 115. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), pribavljen je spis Općinskog suda u Velikoj Gorici, Stalne službe u Ivanić Gradu broj: 3 Pr-39/17 (u daljnjem tekstu: sudski spis).

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

4. Presudom Općinskog suda u Velikoj Gorici broj: 3 Pr-39/2017-16 od 5. travnja 2018. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda), ispravljenoj rješenjem Općinskog suda u Velikoj Gorici, Stalne službe u Ivanić Gradu broj: 20 Pr-39/2017-26 od 10. srpnja 2019., djelomično je usvojen tužbeni zahtjev podnositelja kao djelatne vojne osobe te je naloženo tuženiku Ministarstvu obrane Republike Hrvatske isplatiti podnositelju na ime neisplaćenih dodataka na plaću za prekovremeni rad, rad noću, subotama, nedjeljama i blagdanom, te rad u smjenama u Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu i protuzračnoj obrani iznos od 81.976,81 kuna zajedno s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od dospijeća svakog pojedinog mjesečnog iznosa do isplate. Tužbeni zahtjev je u preostalom dijelu (za iznos od 55.213,16 kuna) odbijen kao neosnovan. Prvostupanjski sud ocijenio je da podnositelj, unatoč fizičkoj prisutnosti u vojnom objektu 24 sata dnevno tijekom višednevnih borbenih dežurstava, nije efektivno radio svih 24 sata, nego je imao slobodno vrijeme po 8 sati dnevno tijekom kojega se odmarao. Stoga je zaključio da se pri isplati plaće to vrijeme ne može vrednovati kao prekovremeni rad.

4.2. Presudom Županijskog suda u Velikoj Gorici broj: 17 Gž R-31/2018-4 od 18. rujna 2019. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) odbijena je žalba tuženika te je potvrđena prvostupanjska presuda u pobijanom dijelu točke I. izreke kojim je naloženo tuženiku isplatiti podnositelju iznos od 81.976,81 kuna zajedno s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom, a odbijena je i podnositeljeva žalba te je prvostupanjska presuda potvrđena u pobijanom dijelu pod točkom II. izreke. U odnosu na izračun sati koje je tuženik dužan isplatiti podnositelju s osnove prekovremenog rada,

drugostupanjski sud potvrdio je zaključke prvostupanjskog suda te se pozvao na stajalište Vrhovnog suda izraženog u presudi broj: Revr 3/16-2 od 20. srpnja 2016., na koju se poziva i prvostupanjski sud, te na odluke Ustavnog suda brojeva U-III-859/2019, U-III-860/2019, U-III-861/2019 i U-III-1321/2019 od 17. lipnja 2019. (www.usud.hr).

4.3. Protiv drugostupanjske presude podnositelj je, pozivom na članke 382. i 385. ZPP-a:53/91-70/19, podnio prijedlog za dopuštenje revizije. U prijedlogu je postavio tri pravna pitanja koja glase:

»Smatra li se radnim vremenom vrijeme provedeno na radnom mjestu u kojem djelatna vojna osoba nije neposredno radno angažirana poslovima svog radnog mjesta u slučaju obnašanja višednevnih uzastopnih dežurstava iz članka 108. i 157. Službovnika oružanih snaga – višednevnih uzastopnih straža u trajanju od 24 sata dnevno prilikom kojih djelatna vojna osoba obavezno boravi na radnom mjestu spremna postupiti po svakoj zapovijedi

Treba li se provedeno vrijeme izvan stvarno odrađenih sati rada, u kojemu djelatna vojna osoba ne može napustiti mjesto rada, isplatiti tužitelju po satnici redovnog rada ili po nekim drugim osnovama iz čl. 39. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike NN 92/2004 kao npr. rad u smjenama odnosno čl. 57. u svezi čl. 44. st. 4. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike NN 93 / 2008

Može li se u slučaju obnašanja višednevnih uzastopnih dežurstava iz čl. 108. i 157. Službovnika oružanih snaga – višednevnih uzastopnih straža u trajanju od 24 sata dnevno, vrijeme provedeno vrijeme izvan stvarno odrađenih sati rada, u kojemu tužitelj ne može napustiti mjesto rada, smatrati pasivnim dežurstvom na radnom mjestu iz čl. 39. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike NN 92/2004 odnosno čl. 57. u svezi čl. 44. st. 4. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike NN 93/2008.«

Podnositelj je u prijedlogu za dopuštenje revizije naveo da su se u brojnim sudskim postupcima, koje su pokrenule djelatne vojne osobe protiv Ministarstva obrane Republike Hrvatske radi isplate dodataka na plaću, pojavili prijepori i različita sudska praksa o načinu na koji treba vrednovati rad djelatne vojne osobe u službi višednevnih dežurstava i stražarskog osiguranja odnosno višednevnih službi na moru.

Nadalje, naveo je da drugostupanjska presuda nije u skladu s pravnim shvaćanjem Vrhovnog suda izraženim u ranijim odlukama, brojevi: Revr 466/07 od 5. rujna 2007. i Revr 1668/12 od 26. travnja 2016., prema kojemu »vrijeme provedeno na radu dulje od formalno propisanog radnog vremena može se vrednovati odnosno honorirati tužitelju ali ne po osnovi prekovremenog rada. Odredbom čl. 39. Kolektivnog ugovora propisano je kako se osnovna plaća službenika i namještenika može uvećati između ostalog i po osnovi rada u smjenama i rada u turnusima«. Također je naveo da unatoč brojnim odlukama Vrhovnog suda, kao primjerice: Revr 67/13 od 10. svibnja 2016., Revr 1861/14 od 13. prosinca 2016. i Revr 458/2013 od 30. studenoga 2016., ostalo je nejasno kakvo je stajalište Vrhovnog suda o tom pitanju, odnosno treba li kod višednevnih službi djelatne vojne osobe, tj. višednevnih straža, u skladu s Službovnikom oružanih snaga, potpuno isključiti iz bilo kakvog obračuna plaće osam sati odmora ili pak postoji mogućnost da se za navedene sate djelatnoj vojnoj osobi prizna pasivno dežurstvo ili dodatak za rad u drugoj smjeni.

Podnositelj je u prijedlogu za dopuštenje revizije istaknuo da u istovjetnim predmetima postoji drukčija sudska praksa županijskih sudova te je, u prilog toj tvrdnji, priložio presudu Županijskog suda u Bjelovaru broj: Gž R-28/2019-2 od 14. ožujka 2019. i presudu Županijskog suda u Karlovcu broj: Gž R-34/2018 od 13. ožujka 2019.

4.4. Vrhovni sud je osporenim rješenjem odbacio podnositeljev prijedlog za dopuštenje revizije. Mjerodavni dio obrazloženja osporenog rješenja glasi:

»Postupajući sukladno odredbama čl. 385.a i čl. 387. ZPP-a, ovaj sud je ocijenio da pitanja navedena u prijedlogu za dopuštenje revizije nisu važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili za razvoj prava kroz sudsku praksu, jer je riječ o pitanjima u odnosu na koja nije potrebno preispitivati sudsku praksu (postoji ustaljena sudska praksa revizijskog suda – tako i u Revr-133/2015-2 od 3. siječnja 2017. i posl.br. Rev 3214/2019-2 od 22. listopada 2019., prema kojima:

'... treba ukazati da u situaciji kad je tužitelj višednevno obavljao poslove dežurstva ili straže i kada je zbog prirode posla 24 sata dnevno neprestano morao biti prisutan na području rada (jer ga nije niti mogao napustiti) – životnim je i razumnim prihvatiti da je tužitelj kao djelatna vojna osoba imao pravo na slobodno vrijeme i da ga je koristio za odmor – i to po osam sati dnevno. Tako provedeno vrijeme (od tih osam sati dnevno, u kojemu se odmarao), unatoč obveznoj prisutnosti na mjestu rada, ne može se (budući da ga nije proveo na stvarno odrađenim satima rada na poslovima radnog mjesta) smatrati prekovremenim radom tužitelja – jer ne odgovara prirodi prekovremenog rada, te se stoga i prilikom isplate plaće ne može vrednovati kao sastavni dio neprekidnog rada na poslovima radnog mjesta u trajanju od 24 sata.

Takvo pravno shvaćanje (prema kojem se dnevni odmor u trajanju od osam sati dnevno ne može prilikom isplate plaće tretirati sastavnim dijelom rada u neprekidnom trajanju od 24 sata i prekovremenim radom djelatne vojne osobe na službi dežurstva i stražarskoj službi samo osnovom činjenice što ta osoba ne može napustiti područje rada – pa taj dnevni odmor ostvaruje na tome području, a ne doma), a koje polazi od činjeničnog zaključka – da nije niti životnim i razumnim prihvatiti da bi ijedan djelatnik rad obavljao kroz neprekidno trajanje od 24 sata dnevno, i to u kontinuitetu od sedam dana uzastopno, revizijski sud je već zauzeo u svojoj odluci posl. br. Revr-753/09 od 17. studenoga 2009.)'.

Budući da u ovoj pravnoj stvari nisu ispunjene zakonske pretpostavke za intervenciju revizijskog suda u smislu odredbe čl. 385.a st. 1. ZPP-a i dopuštenje revizije, ovaj sud je na temelju odredbe čl. 392. st. 1. u vezi s odredbom 387. st. 5. ZPP-a riješio kao u izreci.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA